

EDINOST

Glasilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

* EDINOST izhaja 2krat na teden vsako sredo in sobote o poludne. Cena za vse isto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrto leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke so dobivajo pri upravištvu in v tržnih v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserati prejema Opravništvo, via Terrestre, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu via Terrestre. »Nuova Tipografia« vsek mora biti frankiran. Rokopisi oziroma posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

Nanašaja se na zadnje naše vabilo, izražamo nado, da se naši prijatelji in znanci potrudijo, da se razširi krog naših čitateljev. Naše sedanje naročnike, kateri nam gotovo že dalje zvesti ostanejo, pa prosimo, naj naročbo ob pravem času ponové, da se pošiljanje lista ne pretrga.

Naročniki v drugih krajih naj nam blagovoljno pošljejo denar po poštnej nakaznici, ker je to najcenejša in najsigurnejša pot. Tudi nekateri stari dolžniki naj se zdaj omajejo.

Nekaterim gospodom smo poslali list na ogled. Ako se ne misljijo naročiti, naj ga blagovoljno vrnejo.

Naš list stane za vse leto 6 fr., za pol leta fr. 3, za četrto leta fr. 1 i pol, za 1 mesec 50 soldov.

Uredništvo in Upravištvlo.

Narodnost in država.

(Drugi del).

V prvem delu naših člankov smo dokazovali, kako malo bivši minister Kremer pozna Avstrijo in posebno v njej živeče Slovane; zdaj pa se hočemo lotiti tudi sklepov, katere on izvaja iz svojih slabih premis.

Svet ponuja nam jako spremenljivo sliko; država in narodi nastopajo, mogočni narodi propadajo, iz malenkostnih začetkov nastajajo zopet nove krepke države in tako se vedno v kolobarji vrti osoda človeštva.

Kakor se nekateri ljudje odlikujejo po posebnem značaju, po posebnih krepotih in zmožnostih, prav

tako je z narodi; nekateri postanejo krepki, mogočni, drugi ne morejo nikoli priti do svetovno merodajne stopinje. Uzorne pravice ni na svetu mej živenjem posameznih ljudi in narodov; izravnava pravica je le v tem, da vsa svetovna bitja imajo enak začetek in enak konec, kar je mej začetkom in koncem, to je boj, torej zmaga ali propad.

Kakor pri ljudeh, kažejo se tudi pri narodih razni izroki in to največkrat zarad neugodnosti razmer, slučaj dostikrat odloči srečo ali nesrečo narodov. Da se reči na svetu tako godé, skoraj ni pripisavati nepravičnosti, ampak naravnej potrebi. To je resnica, železna sila, katera se ne da krotiti.

Vsi jednaki v svetovnem življenju ne bomo nikoli in naj utopisti in zmotnjaki. Ne toliko pridigajo o enakosti in pravici vseh do vsega. Najnovejša doba je znala nove ime za pojem, katero je staro, kakor svet, in to ime je »Asocijacija« ali združenje. Ta beseda ne pomenja prav nič druzega, nego združenje mnogo slabotnih, da se morejo skupno ubraniti močnejemu; ali ta prikazen se ponavlja od začetka sveta. Neka enakost interesov je vedno dajala vzrok in navod k temu.

Ali ta skupnost interesov je mogla biti različna. Pri sorodnih rodovih sta bila nagib druženju rojaštvo in jezik, iz takih združevanj so nastali pologoma narodi in narodne države. Ali tudi čisto materialni uzroki, kakor geografska lega, historička prošlost, ali tudi čisto idealni nagibi, kakor na priliku vera, bili so uzrok združevanju,

in prav iz teh uzrokov so nastale mešane države, katere so prav za prav sad kesneje kulture, ko je uže nastala vzajemnost interesov, mej tem ko so narodne države sad narave, notranjega nagiba.

Prve in zadnje imajo isto pravico obstoja, saj narava sama terja, da je mej narodom in narodom neka meja, nek prelaz, kakor se to kaže na severnej meji Francije, kjer je od starih časov sem mešano ljudstvo, kakor sploh na narodnih mejah.

Nastale so vseled tega mešane države, kakor Burgundska, katera je obsegala dele Dofineje, Savoje in sedanje Švicarske, in burgundska država je bila pozorišče mnogih bojev med Nemci in Francozi, dokler so jo raztrgali, ali k ljubu temu so iz nje nastale zopet nove mešane države, kakor Švica in Savoja, in posebno Švica kaže potrebo mešanih držav, kajti ona po nekakem dela mejni prelaz med Francoskim, Italijanskim in Nemškim narodom.

Stvarjenje enake baže je bilo tudi Nizozemska v srednjem veku, ta mešana država je bila tudi prelazna mej Germanskim in Romanskim življem. V sedanjem času ima Belgija isti namen.

Enake prikazni so tudi v vzhodu, kjer se srečuje Germanski in Slovanski element. Tam je bilo še v srednjem veku vse polno mešanih, germansko-litvansko-slovanskih rodov in državic, katerih je nekoliko pogoljnola Nemčija, nekoliko pa si prisvojila Rusija, velik del teh ljudstev pa je prišlo pod Avstrijo, katera, kakor kedaj Burgundska proti zahodu, pred-

stavlja neko neutralno ozemlje proti vzhodu. Avstrija je bila od nekdaj posredovalni član mej nemškim in slovanskim, nemškim in ogrskim in nemškim in italijanskim življem.

Pisatelj trdi, da je Nemčija uprav po Avstriji svoj upliv obveljavila na Balkan in na Donavi do črnega morja. — Vsakemu mora torej jasno biti, da je tako mešano državno bitje, karščno je Avstrija, prepotrebno, saj to uže geografska karta kaže. — Iz tega je tudi razvidno, zakaj leže take mešane države vedno mej dvema in več etnografsko popolnoma ločenimi ljudstvi, in sledi, da take mešane države imajo vedno le posredovalno, a ne aktivno vlogo; zato je ni mogla Avstrija, akoprem je uže hrenela po svetovnej vladi, nikoli zasledovati odločnih, vedno enakih političnih ciljev, kakor se je to godilo v čisto narodnih državah z najboljšim uspehom.

Le v mešanej državi je omahljiva politika mogoča, da celo potrebna. Ali taka država je toliko večim nevarnostim izpostavljena, kolikor več različnih elementov ima v sebi, in kolikor obširneje je. Ločivni nagibi v takih državah so v posebnih dobah močnejši od edinjujočih in navadno drži tako državo le materialna sila skupaj. Kakor hitro ta odjenja, razpadajo take države. Tak izid je bil uže sè staroveškimi mešanimi državami, tako na priklico iz Rimsko, katera se je razdrobila najprej v dva dela, kakor hitro ni več vojska zadostovala in je stara državna ideja zgubila svojo moč, potem pa razpala. — Enako se je zgodilo z Bizantinskim carstvom in v še večji meri z arabsko svetovno državo

nesi sinu Rohasedu plašč, da se ne prehlađi. (Jej da plašč.)

Vasantasena (sama sebi). »Ah on misli, da sem Radonika, prijetna vonjava plaščeva glasno priča, da še Čarudatta ni umrl svetu. (Pokrije Rohana).

Na to zaukaže Čarudatta, naj mušina v hišo prinese. Vasantasena pa ne odgovori ničesar, da ne bi se ovadila. To pa hudo žalosti siromaka, ker je misli, da ga je celo služenčad začela prezirati.

Zmoto mu razjasnila zdaj Maitreja in reče, da je ona deklica Vasantasena, v katero se je bil zaljubil, ko se je štel na vrtu kamonega templja (kama — Bog ljubezni.)

Hkrati pa naznani Maitreja, kar mu je bil Samsthanača naročil. Zarad tega poprosi Vasantasena Čarudatta, naj jo Maitreja spremlja takoj domu, kajti ona neče nobrega Čaradatta v nesrečo pahniti; le svojo zlatnino in svoje dragocenosti bi rada tam shranila. Nekaj časa se obotavlja Maitreja, ker se pre boji, kajti »noč ima svojo moč«, konečno pa se vender da preporovi in jo spremi domu, pa ne se svetilnicami, ampak o luninem svitu, kajti gospodar je tako ubožal, da svetilnice uže dolgo niso imele olja.

V drugem djanju vidimo Vasantaseno zanimaljeno. Njena služabnica jo vpraša, jeli ljubi brahma, ali trgovca, ali kraljevega sorodnika, hetera pa odgovori, da je njeni srce udano Čarudattu, kajti če deklica tacaga ljubi, ki je ubog, potem se ogne klevetanju budobnih jezikov.

Zdaj priteče posestnik kopeli, ki je v igri vse zgubil in se postavi kakor kip, za njim primiti gospod igre (Spielhalter) in še eden igralec, razgovarja se in zapazita ubeglega igrača in se takoj spoznameta in začneti igrati. To pa je onega,

ki se je zatajil, tako razvuelo, da se je kaj oglašil: »He, jaz tudi hočem igrati.«

»Nu, zdaj te imava, Ti grdo grda Ti, zavpijata igrača, »plačaj, ali pa batino! ker pa ne more plačati, hočeta ga na trgu prodati. V tem hipu priteče igralec Daradura in se začne prepirati z igralcem in njima pesek v oči metati, kopeliniku pa ukaže, naj heži. Kopeliniku se ravna po njegovem naročilu in priteče k Vasantaseni biši in prosi zavetja. Ko pove, da je v službi Čarudatovej sprejme ga Vasantasena z veseljem. Ko kopelinik to zapazi, vsklikne veselo: »Blaži Čarudatta, Ti si edini, ki prav za prav živiš na svetu, vsi drugi le dihajo.«

Na to pa kopelinik prioveduje Vasantaseni, da zdaj pravega opravila nema več, odkar je Čarudatta osiromasil, da živi samo ob igri, in da mu tečta dva za petami, katerima je deset zlatov dolžan. Blaga Vasantasena takoj sname zlatnino z rok, izroči jo služabnici in jo zapove, naj potolaži nadležne.

Potem pa prioveduje sluga, da je Vasantaseninega leva, ki je bil ušel iz hleva na trg in tam ubozega Čarudatta nabodel, ukrotil in siromaka gotove smrti rešil, zdaj ves Udžajin* hvali njegov viški čin. Pri tej priliki mu je nekdo ta krasen plašč vrgel čez ramena. Plašč pa je bilo vpisano ime: »Čarudatta.« To začuviš ga Vasantasena z veseljem sprejme in vpraša po Čarudattu.

S tem se konča tretje djanje.

* To je, da ne živijo tako, kakor bi prostojo samostalnim ljudem.

**) Mesto v zapadni Indiji, kjer se vrši ta igra in kjer je največ pisateljev glediščnih iger živelo.

(Dalje.)

PODLISTEK.

Mrččakatiká ali llovnati voziček

najstarejša indijska glediščna igra.

K. Glaser.

V indijskem jeziku se imenuje glediščna igra »nataka« igralec pa »nata«, kar pa tudi znači plesalec. Uže ta beseda sama kaže, da so v Indijski glediščne igre izčimile se iz plesa pri slovesnostih, bogom na čas prejeli. Pri takih plesih se je najpoprej popevalo, pozneje so se še le uvrstili dvogovori in pantomimične predstave. Nekateri učenjaki misljijo, da so stoprav glediščne igre, predstavljene na dvorih indo-grških vladarjev, Indom ljubezen do te stroke vzbudile, meni se to jako neverjetno zii.

Osobe, ki nastopajo v igri, ne govore vse enega jezika; kralji, brahmanci, bogovi, in sploh osebe višega dostoja vlastita govor staro indijsčino — sanskrts, žene (celo kraljice) sluge in ljudje, nižje vrste pa prakti — naroden jezik. Razlika med obema je enaka razliki med latinščino in italijanščino, ali pa med pismenim jezikom in pa kakovem narečjem.

Vsaka igra ima predigro, v katerej nastopa ravnatelj glediščne; on občinstvu naznani ime igre in pesnika in se pripiska dobrotnosti poslušateljev.

Kakor v Plautovih igrah dostikrat hetero odlično ulogo igrajo, tako tudi v indijskih. V igri Mrččakatika je hetera glavna osoba, pa ženska velike izobraženosti in plemičnega srca, ki se poznači prave ljubezni.

Iznenadilo bo čitatelje nenavadno število djanj; Mrččakatika jih ima 40.

Kakor v vsaki indijski drami tudi tukaj nahajamo tako zvani monogolom — prošnjo za srečno dovršitev djanja.

Potem se prikaže ravnatelj gledišča in naznanja, kaj se bo igralo.

V prvem djanju nastopi Maitreja, brahmance in burklež v Čarudatovej) hiši v rokah držič plašč, kateri ima Čarudattu izročiti od Čurnavreddha. Čarudatta je namreč bil po samej darežljivosti osiromaišil, in je ravnokar opravljaj daritev bogovom.

Ko je poslan plašč sprejel, začel je ladikovati, kako zlo je uboštvo. Med tem nastopi Vasantasena, hetera, za katero je hitel parazit, Samsthanača, kraljev svak in njegov sluga Shavaraka. Samsthanača se je namreč zaham trudil Vasartasenino ljubezen si pridoni; deklica pa ga ni hotela, odločno je odbijala vsljivec in v zadregi služabnike na pomoč klicala. Da bi mogla tisoč ubežati, sname si Vasantasena vso zlatnino (Indijci nosijo tudi na nogah zlate prstane — nupura).

Hkrati pa je opravil Čarudatta svojo daritev in ukazal Maitreju luč vpalti in stranska vrata odpreti; služabnica Radonika jih odpre. V temoti pa so se Samstanakovski pajdaši Rudanike lotili, ker so mislili, da je Vasantasena. Maitreja odločno brani služabnico. Odhajajo nazaj Samsthanača Maitreju, naj poroča Čarudattu: »Dobrovoljno mi prepusti Vasantaseno, potem sva dobra prijatev, če pa želite ne ustrezš, tožim te pri sodišču.«

Čarudatta zdaj zapove (kazoz na Vasantaseno) »Radonika! bladro uže prihaja,

»Čarudatta je trgovec.

in z ogromno Špansko monarchijo, katera je zgubila svoja italijanska in nizozemska posestva, kakor hitro jih ni mogla več v strahu držati z vojaško silo.

Kakor rečeno, so pa razun narodne ideje tudi druge moči, katere morejo vplivati na edinstvo mešanih držav. Taka sila je bila v srednjem veku vera, kakor se to še danes vidi pri Izlamitih (Turkih), kateri so še danes na tiste stopinji razvitka, v katerej so bila evropska ljudstva v srednjem veku.

Vera pa danes v Evropi ni več edina moč, katera more nadomestiti narodnost kakor državotvorno moč, ali druga dva sredstva sta po pisatelju, katera moreta skupaj držati mešane države in ta sta si sicer nasprotna, ali oba izvirata iz človeških slutenj, namreč »svoboda« in »samopridnost«.

Ali ta svoboda ni treba, da je tako, kakor si jo mislijo vročkrvna romanska ljudstva, ampak ona mora biti v zmislu trecnjih germanskih ljudstev, umerjena v zvezi s postavo in pravico, svoboda s potrebnim samomejstvom.

In samopridnost naj ne bode surovo nasilna, ampak se mora izražati v opravičenem prizadevanju po dobrobitju, katerega pa naj se ne išče na škodo drugih. Umerjeno svobodoljubje in naravni egoizem (samopridnost) so torej opravičeni nagibi človeške delalnosti.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nemško trgovinsko podjetje, ki se ima ustanoviti v Trstu, rešetujejo vsi časniki, vsak z svojega stališča; ono vzbuja zdaj največ pozora ne le mej trgovinskim, temuč tudi mej političnim svetom. Da smo prav imeli, ko smo trdili, da irententi ne bi ugajalo, o tem nas potrjujejo tudi tržaški irentovski listi, ki so mu zelo sovražni. Nek list celo zahteva, naj se naša vlada takemu podjetju upre, ker mu menda ni znano, da vlada po mejnarođnem pravu tega ne more storiti.

Tisočletnica sv. Metoda v Velehradu utegne biti velikanska in pomenljiva za Slovanstvo, ker ne udeležje se je le katičani, temuč tudi pravoslavnici Rusi, kar se je to sklenilo v slavjanskem dobrodelnem komiteju v Petroburgu, v katerem se je za slavnost določilo tudi 6000 rubljev.

Hrvatska regnikolarna depntacija se je 3. t. m. konstituirala, načelnikom je bil izvoljen Krestić.

Vnanje dežele.

Papež je podaril 40.000 frankov za žrtve potresa na Španjskem.

Italija hoče zasesti Tripolitansko, tako se poroča iz Pariza in pristavlja, da so uže določene vojaške čete za to podjetje. — Če je na tem kaj resnice, tedaj mora angleška vlada roke vmes imeti.

Mej Italijo in Nemško se je staro prijateljstvo v zadnjih časih zelo ohladilo. Uzrok je več; prvi bode omahljiva in nezanesljiva politika Italije, ki ima svoje tipalnice vedno tam, kjer bi si mogla kaj prilastiti; tako se laska v zadnjih časih Angležem, da bi z njih pomočjo v Afriki dobila kako deželo; to pa Bismarku ne more ugajati; Italija se čuti tudi razčlenjena, da ni imela udeležbe pri shodu treh cesarjev v Skrnievcih, in zdaj pa se je je pripeljalo še to, da je Bismark dal predstvo Trstu mimo Genove pri namerjanem nemškem trgovinskem podjetju. Tega Italija, posebno pa neodrešeni, ne morejo in ne bodo mogli pozabiti; nekateri časniki so celo trdili, da italijanska vlada pokliče svojega poslanca iz Berolina, kar pa vendar ni verjetno.

V Kongo-konferenci je bilo 5. t. m. skleneno, da udeležene vlasti ne bodo

trpele trgovine z sužniki v deželah ob Kongu.

Iz Sudana se poroča, da je general Wolseley prejel 1. t. m. listič s temi besedami: »Karthum. All right. (Vse dobro) Gordon, 14. December.« Na listku je pritisnen Gordonov pečat in ni dvombe, da je v resnici od Gordona. — O ujetih avstrijskih misjonarjih je poročil mudir iz Dongole egiptovske vladi, da Mahdi misjonarjev ni, kakor se je razglasilo, se sbo tiral proti Kartumu, ampak jih pustil v Obeidu, kder jih straži tamošni governer. Ni se toraj batil, da bi Mahdi, ako bi ga Angleži pri Kartumu zmagali, misjonarje takoj pomoril, ampak pričakovati je, da jih osvobodi, da se s tem prikupi generalu Wolseleyu. Wolseley je namreč, ko je bil v Dongoli, dvema močnim šejkomu naročil, naj se pri Mahduj potegnet za misjonarje. Da od misjonarjev ni nobenega poročila, krivo je to, ker jim poveljnik v Obeidu ne dopušča nikakega občevanja s zunanjim svetom ter jim je tudi vsako dopisovanje prepovedano. Nadejati pa se je, da ta negotovost ne bude več dolgo trajala, ker mesec februarja utegne Wolseley zadejni na Mahdijevo vojsko in potem določi orožje usodo Sudana in misjonarjev.

S francosko-kitajskega bojišča se 4. t. m. poroča vladno: Negrier je 3. t. m. ne-nadoma napadel 6000 Kitajcev; natančnosti pa še niso znane.

Novi načelnik v amerikanskih severnih državah, Cleveland, je uže izdal oklic, v katerem pravi, da preosnuje državno življenje. Takoj pri nastopu dene na vago vse dosedanje uradnike in obirži le tiste, ki so bili vedno pošteni ter so za službo sposobni.

DOPISI.

Prosek, 5. januvarja 1885. — Draga Edinstvo, danas ti imam od tukaj sporočati, da je včeraj popoludne obiskal našo vas oddelek čvrstih mladeničev društva Avstrije, mej katerimi se je nahajal tudi društveni podpredsednik, gosp. Hartmann, zbrali so se v gostilni g. Godine, kjer so se prav dobro zabavljali, poslali so koj v začetku prihoda deputacijo do g. drž. poslanca Nabergoja, in ga naprosili, da bi jih z svojo navzočnostjo počastil, kar se je tudi zgodilo.

Slučajno sem bil tudi jaz prav takrat v gostilni gosp. Godine ter me je veselilo slišati, s kakošno navočenostjo so tržaški mladeniči iz odličnih družin, katere govorito ne skilijo čez lužo, pozdravili poslanca s frenetičnimi Evviva-klici, tako, da se je v resnici dvorana tresla. Ko se je vršč polegel, zahvalil se je g. Nabergoj v primerem govoru za skazano mu čast in izraženo mu prijateljstvo od strani takoj odličnega društva, kakor je tržaška Avstrija, katera ima častno zadučo, gojiti ljubezen do milo nam domovine Avstrije, in živeti v prijateljski zvezni bodi si Italijanov, Slovencev, kakor tudi Nemcev, brez razločka vere in narodnosti, na kar se zopet ponově navdušen dobro in Evviva klici.

Naj mi bode dovoljeno še omeniti, da predno so se mladi gospodje ločili od Proseka, spomnili so se tudi tukajšnjih ubožcev in zložili mej seboj lepo sveto 13. g. in 8. kr. in jih izročili g. Nabergoju s prošnjo, naj jih blagovoli razdeliti mej tukajšne najbolj potrebne uboge, na kar se jim je zopet prav iz srca zahvalil za tako blugodrušen dar in zagotovil, da na tančno spolni dano mu nalogo. Jaz pa kot opazovatelj vsega tega, sem vzdahnol: Bog dal, da bi nas še večkrat obiskalo tako društvo, katero v resnici deluje na to, da se v Trstu zopet oživi stara avstrijska zvestoba do nam priljubljenega vladarja in za boljšo prihodnost Trsta in okolice. Konečno pa kličem Vam, živi Bog društvo Avstrijo na obrežji Adrije! Prosečan.

Bistrica - Reka 3. januvarja. — Dne 28. decembra min. leta je bil sklican zopet županski shod h Klobučarju v Bistrici zaradi posvetovanja o nadaljnem postopanju v zadavi — ne prodaje, ker ta izraz velja le za nekatere — temuč zakranjenja posilnega vzetja vode Bistrica — Reka.

Zal, da je bilo omenjeni dan tako grdo vreme, da oddaljnejšim županom ni bilo mogoče priti. Menimo, da družega uzroka ni bilo, kajti, da bi jih bil kakov drug vpliv — razun vremenski — zadrževal, tega nam niti misliti treba ni.

Ker ni bilo tedaj zaostnega števila županov skupaj, ni se moglo nič kaj vejljavnega skleniti; pač pa so vsi pridružiči

županje (6 na številu) kakor tudi svetovalci in podžupanje soglasno izrekli g. župniku Torkarju svojo zahvalo za dosedanji trud v tej važnej zadavi, ter izrazilo mu svoje popolno zaupanje, ga osebno pooblaščili, naj še v prihodnje, kakor do sedaj se v vseh zadavah krečko poteza za naše pravice.

Najmanje ne dvomimo, da čestiti gospod tudi v prihodnje stori, kar bo je v njegove moči v olvritve nam preteče nesreča. — Saj se je dosedaj pokazal vendar tako neustrašnega — in kar je največ vrejno — nesebičnega zagovornika naših pravic, da bi mu enakega treba z lučjo iskati.

Sicer bodi pa omenjeno, da se po dogovoru o priljčnem času uže še enkrat sliče županski shod, kjer se konečno izvoli eksekutivni komite petih udov, kateri bodo potem celo stvar voil. Grožnje Tržačanov(?) da bode voda Bistrica-Reka na vsak način tekla v Trst, naj se Brkini in Čiči še tako upirajo, nikar se ne ustrashi. Pravica je na našej strani, ne pustite je v nemar, budite in čujte, ter z orožjem svete pravice stojte vedno na braniku in prepričani bodite, da so naivni Tržačanie najzadnji na tem svetu, kateri nam bi mogli v prve vrsti našo lastnino od ustodrgrati.

Z Notranjskega, 30. decembra. — O zadavi vodnega, (pisal bi skoraj vodnega) prašanja, sklical je č. g. A. Frank, župan iz Prema, shod tistih županov, koji bi se po projavi vode Bistrica-Reke škodovane čutili v Bitinjo na 28. dec. in na kaj klic se je zbral pri Klobučarju, omenjeni dan nad 40 županov in podžupanov.

V imenu g. Franka otvoril se je g. Žnidaršič, poštar iz Prema o 3%, uru popoldan.

Z pozdravom na navzoče razklica namen

družnjega shoda in potrebo ujnost tega shoda.

On naglaša, naj bi se, kakor se je uže pri prvem županijskem shodu v Trnovem videla potreba, volil posredovalni odbor (komite) z načelnikom, kjer bi vse vloge sprejemal, reševal in oddajal, ker je sedaj tega odbora toliko bolj potreba, ker postaja stvar vedno resnejša in ozbiljnješa. Namén tega odbora bi bil, da bi vse vloge, tikajoče se vodnega prašanja, glede od strani županov, kakor tudi glede magistrata Tržaškega, njemu dohajale, in bi jih on (odbor) reševal; posebno, ker donajajo težka prašanja, katerih je težko tudi večemu človeku rešiti. In kako bi jih rešil župan, ki morebiti še pisati ne umije? Konečno predlaga v svojem govoru, naj se predsednikom č. g. M. Torkar izvoli, kar je bilo soglasno sprejet. Č. g. M. Torkar se zahvalil za dano mu čast, ter naglaša, da še mnogo županov manjka, posebno s Pivke, in naj bi se tudi nenavozitim županom naznani, naj se o tej zadavi se svojimi občani posvetujejo, ter da se v kratkem županski shod ponovi, kar tudi obvelja, kjer bo tudi mogoče kaj gotovega in izdatnega ukrenoti.

Ali dragil na ta shod se je treba skrbnejše pripraviti, posebno če se pomisli, da imamo mnogo nasprotnikov, kjer se je i ta dan našel neki, kot koži rog zvitčovek, ki je tudi svoje podžupane k sebi poklical, ter jim popolnoma odsvetoval shoda udeležiti se, sam pa pravočasno se potrudil do mesta shoda. Tam je z veliko unemo deloval, da bi se ljudstvo brez vsega zborovanja razložilo ali vsaj nikakoršega odbora ne volilo.

Vplival je kolikor toliko na nekatere lahkovneže, kar pa mu je knaio spodelo, ker sišči se je pravi glas, ter njega ocenovalo, da dela za-se in ne za nas, pa saj nam je znano zakaj. — No;

da se najde temu enake tudi drugde, nam se pač ni čuditi, ako pomislimo da živimo v času »mrtvih srce«, ko prevladuje materializem in sebičnost. Pri kapljici vina se je mnogo vkrepalo in ukrenolo, dokler se naposled vesela in zadovoljna družba po širinem našem kraju ni razšla, z vidnim veseljem, da imamo, ako ne veliko, pa vsaj še nekoliko mož, ki so neustrašljivi, brambovec za blagostanje bednega našega trpečega ljudstva, ki vsega pomanjkanja tripi, to pa vemo in znamo le mi, ki mej njim živimo.

G. g. M. Torkar je tudi sedaj začasnji načelnik, ki je zagotovil žrtvovati svoje moči v korist ljudstva. Slava mu!

J. T.

Iz Ribniškega okraja, 31. decembra. — Tudi jaz vam nekajko naznam, kako se v Ribniškem okraju godi. Letina se je prav slab obnese, tako da bodo morali ubogi kmetovalci veliko tisoč za živež potrositi; tukaj se nahajajo kmetovalci, ki imajo po 4 in 6 pitanih prascev, ki tehtajo par do 300 in celo 400 kil., pa se prodajajo še na stari funt po 17. in 18. krajcarjev in večinoma v Trst izvajajo, a kupci ki v Trst vozijo, slabu se hvalejajo ter pravijo, da še svoje p-sestvo zapravijo s to kupčijo. Zatorej jih tržaški kupci v letu 1885. ne bodo več po takoj nizki ceni dobivali, in naše ljudstvo pravi,

da nikdar več ne bo toliko pitanih prascev v Ribniški dolini, in da bo za naprej krave in voli redilo da, bo potem veliko mleka in masla in pitanih vol, kar bo več dobičku prinašalo, nego pitan prasci.

Še nekaj ne morem zamolčati: V našej okolici je troje sorte holezen, ki našega kmeta zelo tare in naše kmetsko ljudstvo vodi v rakovo pot; prva holezen je ta, da se v našej okolici prevelike dotejajo, kmetski imo posestvo, ki je vredno 2 do 3 tisoč gold., on ima 3 'ncere in če pride katero snubit sosed, oče kar naravnost reče: 3 imam, vsakej dam tisoč gol. četrti otrok pa je sin, temu oče naloži 3 do 4 tisoče goldinarjev dolga več, nego je posestvo vredno in tako je revščina doma, prepirata se oče in sin, celo tožita se časi in vse to zarad revščine; to je prva holezen pri kmetsijah.

Druga holezen je pri ženskih nošah prepotraten lišč; tacega ne boš kmalo videl, kakor v Ribniški fari, vidiš dekle iz uboge bajtice, ki se priziblje ob nedeljah in praznikih, da si misliš: ta je kakega grofa hči; in kaj se pripeti, ona se omoži, dobi za moža pijance, ali pride na velike dolge; v par letih si pa ne upa več onega drazega oblačila obleciti ter pravi: ne upam si več tako ošabno oblačiti, ker sem vsakemu dolžna; — dekleta varčnost in ponižnost!

Tretja holezen je ta, da vidiš ob nedeljah fantiče, ki so še le iz šolo ostali, pa uže cigare pušijo: še le 13 ali 14 letni dečki se bahajo z veržinkami v ustih, zapravljajo zdravje in vsi bledi za hišnim voglom premoženje čez dajajo kozlom, potem pa hrajajo, da nikdar ne boš videl dobrega čvrstega moža. To so holezni v našei okolici.

Še nekaj imam dodati: dragi bralec, kadar boš popotoval skozi Ribniško dolino, stopi v farno cerkev; tu si ti srce razširi, ker na kmetih, morebiti po vsem Avstrijskem ne zagledaš tacega lepotičja, kamor pogledaš, ne moreš se nagledati.

Tu so tako umetna dela, veliki oltar je stal nad 10 tisoč, letos smo napravili nov zvon, četrti, ki tehta nad 50 starih centov, lepote je tu videti polno, ker cerkev je stata nad sto tisoč goldinarjev. Hvala za to gre posebno gospodu dekanu, ker ima veliko veselje za okrašenje cerkve, pa tudi kmetsko ljudstvo je uneto za Božjo čast.

Konečno imam še omeniti, da se občina Velike Poljane pripravlja za ustanovitev nove fare, ker so Poljanci uže kapital v verski zalog založili in nov farovž in drugo poslopje napravili, in sedaj so tudi šolo dobili in učitelje. Kako marijivo je ta mala občina vse skupaj spravljala, tega ni mogoče popisati in prehvaliti. Kakor pa ne manjka mej lepo pšenico lullike, tako je bilo tudi tukaj, da je bil eden, da ni hotel nič k temu pripomoči, kar smo uže brali v Etiopiji št. 74. od 16. decembra 1882, da pa je potem ta nasprotnik, kajar je bilo vse dodelano, svoje otroke v šolo sili; da si nič ni pripomogel, in ker mu občina ni dopuščala otrok v šolo, prislo je do dolgotrajne tožbe, in še le letos je c. k. okrajni glavar sodbo izrekel, da mora nasprotnik občini od 3 otrok 10 f. 11 kr. plačati na leto. Sedaj pa je v občini popolnoma mir; tako je treba nasprotnike ukrötiti. Letos se nova šola dela, in poprejšnji nasprotnik zdaj ves udan, prav rad dela. Da budem pravičen, moram se pristaviti, da se v tej občini tako napreduje, da se ne da popisati. Če prideš, kadar župan vse posestnike v občinsko pisarno pokliče in če se kak zapisnik napravi, takrat ne vidiš drugega, nego županov in katerega odbornika podpis, drugi so pa sami križ za križem na papirju, to so stari možaki.

skupaj 11.418.315 metr. centov; promet je bil toraj za 309.425 mtr. centov večji v letu 1884, nego v letu 1883; v letu 1884 je imel Trst po suhem največji promet, kar to mesto stoji. — Po morju je prišlo v letu 1884 v tržaško luko 2856 parnikov z 921.269 tonami, in 4229 ladij na jadra z 240.890 tonami, skupaj 7085 ladij z 1.162.088 tonami; v letu 1883 pa 2858 parnikov z 931.225 tonami, in 4202 ladij na jadra z 244.304 tonami; skupaj 7060 ladij z 1.175.529 tonami.

Zivinski somnji bodo 11. t. m. v Proseku, 19. na Opčinah, in 26. v Gradiški.

Iredenta v Trstu morebiti še nikoli ni bila tako razkačena, kakor te dni, ko se je zvedelo, da je Genova zavzeta in Trst izvoljen za nemško čezmorsko brodarstvo. Iredentarij kar rohné na Bismarka. Oni so se nadejali, da Trst pade k malu Italiji v naročje, in zdaj ta prevara! Tega jim ni mogoče prebiti, in zato taka srdost. Naj se potolažijo: Trsta tudi brez Bismarca, in da res pade Italiji v naročje, ne mogla bi dolgo pestovati Italija, ker bi je bil pretežek. Za Trst bi se borila Avstrija do zadnjega in v tem boji bi jo podpiralo tudi vse Slovanstvo. Naj bi iredenta in Italija v grob pokopala svoje žlje po Trstu. Na tej strani morja Italija nema niti iskati, in ako bi v kakem zmešnjavi res kaj pridobila, prva burja, ki potegne s Krasa, vse je razruši.

Izneverjenje. V nedeljo zjutraj je izostal iz službe najstarejši tržaški pismenoša, 70 letni Prandi, ki služi uže 44 let. V ponedeljek popoludne pa so ga priseli na italijanski meji, ko je hotel pobegnoti v Italijo; ko je videl, da je zasolen, hotel se je usmrtil. Stari mož, ki je toliko let zvesto služil, izneveril je, kolikor je doslej znano, okoli 800 gld. Prnjem so dobili nekoliko nad 200 gld. in s tem zneskom je hotel pobegnoti v Italijo. Mož skoraj gotovo ni več pri zdravej pa meti.

Nov arsenal. Govori da se pogaja neko nemško brodarsko društvo z lastniki nekdanjega Tonelovega arsenala, ki je uže mnogo let prazen, da ga kupi in napravi iz njega čisto nov pomorski arsenal na velikanskem podlagi. — Koliko je na tem resnice, to se utegne v kratkem zvedeti.

Tržaške novosti:

Nesreča. Povozil in močno ranil je nek izvošček fakina Ant. Urbančiča, rodona Sežana, kateri se zdaj zdravi v bolnici. — Včeraj so pripeljali v Tržaško bolnico železniškega delalca Ivana Kocijana iz Sežana, kateri je blizu sežanske postaje prisel pod lokomotivo memogredocéga vlaka; lokomotiva mu je strila eno nogo. V tuk bolnici so mu nogo odrezali in se nahaja v surtni nevarnosti. — Zidar Ivan Gruden iz Nabrežine, ki dela v Trstu, je te dni padel iz nekega zida, za njim pa tudi par debelih kamnov, zlomil si je nogo odnesli so ga v bolnico.

Poskus samomora. V nedeljo je skočil nek fakin z breza blizu palače Karčoti v morje z namenom, da utoni. Nekateri morojarji so ga videli in izvlekli iz morja ter odvedli v bolnico.

V tepežu sta v nedeljo ranila dva Furlanska kravarja z nožem eden drugemu in to zarad konkurenčije, katero sta si delala z mlekom. Nek drug Furlan je dobil v tepežu v nekej gostilni od svojih tovarišev nož pod rebrata; odnesli so ga v bolnico. — Šurovih činov vse polno se je vršilo prve dni leta, nož pa rabijo posebno radi Furlani.

Samomor. Terjalec plinove tovarne Tržaške, nek Scaglia je izneveril omenjeni plinarni blizu 1000 gld. in se je iz bojazni pred kaznijo te dni obesi.

Nagla smrt. Poštni uradnik, Ivan Pavlovčič, Slovence, je včeraj zjutraj prav pridno delal v svoji pisarni; kar nakrat se zgrudi iz stola na tla; v hipu so bili njega kolegi okolo njega, ali pomoči ni bilo več. Odnesli so ga na dom, kjer je čez par ur umrl.

Nek okoličan iz Sv. Križa je v nedeljo prišel v Trst in šel v neko gostilno, sedel je sam k mizzi, ali kmalo prisede k njemu nek Tržaški poštenovič, in se začne z njim razgovarjati. Kmet konečno kliče natakarja, da plača; potegne iz žepa bankove za 5 for., a natakar ni imel drobiža, na kar se ponudi poštenovič, da pojde v bližnjo prodajalnico menjat petak. Kmet mu ga izroči, ali zastonj je čakal poštenoviča, ni ga bilo in ga ne bo. — Kmet se je začel groziti na natakarja, nastal je huj preprič, ali vse zastonj, ubogi kmet ne dobi več petka.

Policijsko. Nekemu dijaku, je v nedeljo nek zmikav ukradel uro iz žepa, mej tem ko si je dijak ogledaval blago nekega havzirjarja. — Natakarju gostilne Bonavia je nek nepoklican gost vkradel skupno vredno 40 gold. — Policia je zaprla te dni 18 letno služnico Ako K. iz Celovca, ker je nekej gospodi v Celovcu vkradla 85 gld., potem Jožeta N. iz Trsta, ker je oča ta pretepal, nadalje dva fakina, enega Ljubljancanca, drugega Tržaščina, ker ja je našla pri tativini, in nekega g.

škega mornarja, ker je vkradel nekej vobrotnicu v starem mestu iz ormara f. 7-40. — Zaprla je policija par žensk in nektere možke zarad nemoralnega obnašanja na ulicah.

Predsedništvo polit. društva „Edinost“ vabi vse odbornike, namestnike in poverjenike v sejo, katera bodo v nedeljo, dn. 11. t. m. ob 10 uri zjutraj v prostorih del. podp. društva (Acquedotto št. 11). Na dnevnem redu bodo posvetovanje zarad letnega občnega zbora in predlog zarad ustanovljenja ljudske posojilnice v Trstu.

Imentni Malovrh, ki je v Trstu zopet k življenju obudil Jurijac menda je uže dostal svojo kazeno v Celji, kjer te dni je bil uže v Zagrebu in tam ukral profesorju Keršnjiču zimsko sukno in jo nekemu žudu prodal za 2 gl. potem pa zopet pote odnesel, nekda v Srbijo. — Srečna Srbija!

Dornberška županija na Goriškem je v izrednej seji dne 22. decembra preteklega leta imenovala pesnika Simona Gregorčiča častnim občanom. Živili vri Dornberžani!

Obesil se je v nedeljo neki po otoncu prigmani dinnarski pisar iz Trsta v zaporni Ljubljanskega mestnega magistrata. Iz kocov je s pomočjo sozapravnih spletel vrvico in se blizu peči obesil, ter visel že nekoliko časa, ko je prišel mestni jetničar in ga odrezal. Bil je še pri zavesti in kmalu popolnem sopet živ, na kar so ga odveli v bolnico, ker je na umu bolan.

Poštni dopisnici smejo za prihodnje leto tudi privatne tiskarne izdelovati pod pogoji, da je papir ravno take kakovosti in velikosti, kakor oni na ces. tiskovinah. Vsak taka dopisnica mora imeti napis v nemškem jeziku: »Correspondenz-Karte«, ter je izdelovatelju na izberbo to besedo še v katerem drugem jeziku pristaviti ali ne. Dalje mora vsaka taka dopisnica imeti prilepljeno poštno marko za 2 krajcarja. Ako se je drži tudi dopisnica za odgovor, mora tudi ta kolekovana biti. Vse drugačne listnice se ne bodo pripusčale k prometu.

Pobožni vzdih imenuje se najnovejše glasbeno delo, latinska maša za soprano, alt, tenor in bas z dodanim spremjevanjem na orgljah, vglasbil, rajniki Avgust Armin Leban, c. kr. učitelj na vadnici v Gorici. Ta maša je zložena v edino splošno ugajajočem narodno - cerkvenem duhu, in bolj kakor katero drugo glasbeno delo Avgust Lebanovo kaže, da je imel prerano umrli skladatelj res »gorko čut in lep melodijzen talent«, kakor se je o njem izrazil sam slavni muzikalni kritik, profesor dr. Ed. Hanslik.

Prijateljem lepemu cerkvenemu petji priporočamo prav toplo po večjakih zelo pohvaljeno delo. Cena je silno nizka, namreč ističek 1 gld. Naročuje se pri Janku Žebanu, učitelji v Lokvi (Cognale, via Dičača na Primorskem.)

Goriške novosti. V nedeljo vršilo se je v metropolitanskej cerkvi goriškej posvečenje novega škofa Porčeka, mil. g. dr. Flapp-a po vrhovnemu škofu mil. g. dr. Zorn-u v prisotnosti še treh drugih škofov, namreč Tržaškega, Ljubljanskega in Krškega. Pomenljive in veličaste slavnosti so se udeležili tudi tržaški namestnik baron Pretis, d. ž. glavar gorški, deputacie mesta Puja in Porta, zastopniki vseh oblastnih goriških in ogromno število ljudstva. Ob 2 uri popoludne je bil obed v škofovski palači pri katerem je bilo nazokočih 5 škofov, tržaški namestnik in še mnogo najodličnejše gošči. Zvečer pa je bil v katoliškem društvu s jasen koncert na čast novega škofa, katerega koncerta se je zopet udeležila vsa uže omenjena visoka gospoda.

Slovenski otročji vrt v Gorici tudi letos lepo naprednuje, podpirajo ga zdatno rodujhi z Goriškega.

Goriška ljudska posojilnica se ugodno razvija, v prostem letu je imela prometa za 20000 gl. kar je primerno dosti za prvo leto.

Odbor pol. društva »Sloga«, je imel 29. decembra t. l. sejo, v katerem je sklenol, da sklice omenjeno društvo v občni zbor dn. 15. t. m. ni odobril postopanje predsedništva glede volitev v trž. zbornico gorško, katera so uže prav blizu. Kakor se nam poroči imajo Slovenci upanjan, da spravijo pri tej volitvi lepo število slovenskih kandidatov v zbornico. Goriški Slovenci, delajte neumorno, da se to upanje izpolnil.

Izvenredna rodovitnost. V Vidnu je poročil sedemdeset tri Giuseppe J. kobj s petinpetdesetletno češko kuharico Marijanco Bobliha. 16. t. m. mu jeleta podrobila trojčke, sve uklici in enega dečka, ki so vsl zdravi.

Mathieu de la Drôme iznenadil nas je letos tudi z vremenskim prorokovanjem za celo leto 1885. To prorokovanje se gleda: Spomljet lepa v začetku, še precej lepa do sredine, premenljivo vreme, celo mraz proti koncu.

Poletje viharno v začetku, spremenljivo v sredini, lepo proti koncu.

Jesen spremenljiva v začetku, lepa

proti sredini, slabo v začetku druge polovice, viharno s točo proti koncu.

Zima mrzla, viharna, dosti snega uže precej v začetku, sploh huda zima.

Izpravnik v Vinici. Novi governér Podolski ima trdno voljo urade očistiti uradnikov, ki so v službi zanikarni in sprideni. V ta namen popotuje po deželi, pa tako, da nobeden ne vede, kam gre, in tezaj ni treba se učiti županom nagovorov in treba ni še drugih nepotreb, zato pa je popotovanje toliko zadržanje. Nedavno je prišel v mesto Vinico ter šel uže zjutraj ob 8. uri k izpravniku. Ker je bil običen, kakor navadni ljudje ter se je oglasiš kakor stranka, rekli so mu v uradu, naj pride pozneje, ko »veliki« gospod Izpravnik vstane. Governer je šel pa prišel zopet ob desetih. Pa tudi zdaj mu je bilo rečeno, naj pride pozneje. Prišel je toraj v tretje opoludne. Zdaj pa so mu rekli, da izpravnik danes nikogar več ne sprejme; governer je zdaj določno zahteval, da mora z izpravnikom še danes in sicer takoj govoriti in da je ta dolžan njega sprejeti. Taka držnost pa je vse uradnike hudo razburila; takoj so poklicali tri uradne služabnike ter jim zaučali, naj predneža iz urada vržjo. Ali ko so služabniki prijeli governerja, vrgel je ti od sebe plič, stopil v uniformi pred uradnike z besedami: »Jaz sem governer v Podolji! Povejte to gospodu Izpravniku! «Te besede so bile strele iz jasnega, vsi so bili tako oparenji, da jim je kar beseda zastala. V tem trenutku skoči governer v izpravnikovo spalnico ter mu naznani, da je iz službe izpuščen. To vest je prejel nič hudega sluteč izpravnik v postelji. Prejšnjo noč je namreč izpravnik do bebelega dne igral in pil, potem pa spal, da si je zdravil lasé, ki so ga neki tudi boleli. — Mi pri tej priliki ne moremo zamoliti, da bi tudi pri nas boljše bilo, ako naši veliki pospolije ne bi uradnih svojih obiskovanj urbi et orbi napovedovali, in smo tega prav ponižnega prepričanja, da bi nepridakovana obiskovanja državi in južnemu bolj ugajala, in velikim gospodom več slave donašala, nego vse zvonenje, streljanje in slavoloki — popotovanje poljskega governerja je posnemanja vredno.

Dolgost podmorskih telegrafov kablov znaša 111.000 kilometrov, s temi notezami bi se lahko zemlja trikrat okoli in okoli ovila. Vsak k bel ima najmanj 40 dratov (to je notranjih in zunanjih), in vsi ti imajo tako dolgost, da bi se zemlja z luno desetkrat zvezala. Zdaj imamo 17 družev, ki imajo podmorske kable, in štiri držive: Francoska, Angleška, Rusija in Italija imajo daljše podmorske kable; Avstrija, če tu si se je toliko in od toliko strani priporočalo, ni se mogla do tega vpeti, še minister Pino je imel toliko poguma, da je na troške angleške družbe »Eastern Compagny« dovolil kabel iz Trsta v Karf; družib podmorskih kablov v Avstriji ni, če prezremo nekoliko zelo malovrednih kablov v Kvarneru. Iz Trsta do Zadra ste namreč dve potezi, ena te je skoraj vedno nerabiliva, druga pa tudi veliko ne veja. Zarad tega je zgušila Avstrija skoraj ves promet v zunanjosti države, in celo Dalmatinci morajo dostikrat veseli biti, ako dobodo v 24. urah poročila iz Trsta.

Književnost.

Cenni biografski dei letterati ed artisti friulani; to je naslov neke knjige, katero je izdal Pavel Gambleris v Vidmu. Knjige ne omenjam zato, da bi jo našemu občinstvu v čitanje priporočali, ampak da bi kakega našnega pisateljev opomnili, naj bi pregledjal, je li so vsi v tej knjigi navejeni pisatelji in umetniki Furlani, in aki so. Francišek di Manzano vanjo po nekrivemu sprejel tudi kakega našnega rojaka, ki ni zarad tega uže Furlan, če tudi je kaj v laščini ali latinskom jeziku, ali v furlanskem narečju spisel. Pisatelj navaja kratko podatke o rojstvu, življenju in delih 680 furlanskih pisalcev in umetnikov. Ker je pa mnogo teh rojenih v Gorici ali v njenej okolici, zbulil se nam je sum, da je kakšen teh v Slovenec; na vsak način pa bilo dobro to preiskovati, da i n-ši odličneži ne polinjo furlanskoga koša, karor n. pr. na str. 32 Jožef Batič, Martin Bauzer, Kavčič Francišek in Kavčič Franc. Saverini (str. 55), Corenini, Križman in str. 72. Cusani Jožef, koji je spisal: »Catechismus Slavorum ita, kateri, ne trdim, da so Slovani; vendar pa bi bilo dob o, da se o njih kaj izve.

Preiskovati tega mi ne moremo, ker nemamo potrebnih knjig pri rokah: puščimo to spremtejšemu peresu. Hvalevredna je res bržljivost in trud, s katerim je g. Manzano nabolil in spisoval te kratke životopise svojih sorodjakov; da bi imeli i Slovenci mnogo takih mož! Cenna knjiga je 2 laški liri (okolo gold. a. v.) ter se dobiva pri izdajatelju v Vidmu. L.

Vabilo i priporočilo!

Lapskega leta sem se bil oglasil ter ob kratkem po svoji zmožnosti ocenil

izšle knjige Matice Hrvatske za 1. 1883. Naj mi bode dovoljeno i letos zopet ono prekoristno društvo naših bratov priporočati ter vabiti na naročbo za upravno leto 1884.

Prav te dni dobodo vsi članovi slike vještaj Matice Hrvatske za godino 1883. Iz ovega poročila je razvidno, kako se slije »Hrvatska Matica« tudi mej Slovenci. Z veseljem pozdravlja vsak rodoljub to duševno polaganje združitev soročnih bratov. Iz tega poročila posname se tudi, da izda Hrvatska Matica tudi za 1. 1884. sedem knjig različnega zadržja. Knjige, katere se uže tiskajo, so:

1. »Svjetska povest« (povest do rimskih carev) po Francoskem Viktor Durny, sestavlil dr. Peter Tomić, t. j. nastavek nadaljevanje 1. 1883. izšle zgodovine.

2. Prijatelje prirodoslovia razveseli tako priljubljeni pisatelj dr. Mijo Kispátič s prvim delom botanike. Ako ne bi bilo drugega, vsaj ta knjiga, katera bodo bogato ilustrovana in katero piše v tako lepo donečem le njemu prirojenem jeziku učeni pisatelj Dr. Mijo Kispátič.

3. Za geografie, pomorske zanimiva bode knjige »Slike iz pomorskega života (put preko sredozemnega mora) I. zvezek, izvirno napisal učitelj pomorske šole v Bakru g. Jurij Čarić.

4. V leposlovnem obziru nam poda Matica hrvatska prav lepe — in samo izvirne knjige. Slike iz pomorskega života (put preko sredozemnega mora) I. zvezek, izvirno napisal učitelj pomorske šole v Bakru g. Jurij Čarić.

Zatim poda od starega pisatelja g. Ilijе Okrugliča Sremca izvirno pisano dramo »Šokica«, iz koder se razvidi zrealo življenja naših brat

upoški in delničarji bodo trpeli v prvej vrsti nastopke tako ogromne sleparije.

Na Dunaju in v Pragi se ta polom ne pozna toliko, ondotni finančni krogi ga lože prebijejo; ali ljubljanski polom sega globoko v život ljubljanskih, oziroma kranjskih trgovcev. Mnogo malih trgovcev je zgubilo lep del svojega kapitala, a tudi nekatere ljubljanske finančne kapacitete bodo imelo dolgo časa popravljati, predno zakrije špranje, katere je na njihove aktive napravil zadnji polom.

Kakor je pred leti banka Slovenija zbgala osobito male kapitaliste na deželi, prav tako je polom ekomptne banke ljubljanske zbgala večje kapitaliste in strašno škodoval trgovski kredit. Ni torej tajiti, da bodo nastopki ljubljanskega kraha kako občutljivi za Kranjsko sploh.

Prašuje je zdaj, kaj je krivo takega nevestneg poslovanja? V prvej vrsti osnova bank sama, v drugoj malomarnost in tudi neskušenost bankinih odbornikov ali upravnih svetov, v tretej pa prepovršna kontrola vladnih organov. Kar se tiče osnov bank, pisali smo mi v lanskem letniku uže obširno, kako pomanjkljivi so naši zakoni glede bank in akcijskih društev sploh.

Rekli smo uže tistikrat, da vsaka banka pri nas more deset, dvajset in večkrat toliko izdati svojih zadolžnic, bodisi tudi bankovcev, nego ima garancije. Dokazali smo se številkami, da take privilegije škodujejo državi in sploh solidnemu denarnemu prometu, kakor se to zoper prav očividno kaže pri ljubljanski ekomptnej banki. Ta banka je imela čisto majhen akcijski kapital, torej garancije za komaj 150.000 gold. in vendar je poslovala na sto tisoč ter jemala denarnih vlog od kapitalistov, kolikor je bil mogoče.

Treba je premisliti, da banka potem s takim denarjem skontuje razne dobre in mogoče tudi slabe menjice, kakor se je pokazalo pri ljubljanski ekomptnej banki, katera je ekomptirala za skoraj četrtnino svojega kapitala menjic nekega dunajskega trgovca, kateri je kmalu po prejetem denaru faliral.

Kakor torej reči stope, mogla bi banka s tako neznotno garancijo na milijone denara preveti in oddajati in mogoče tudi na milijone kapitalistom zapraviti. Tako gospodarstvo bi pa prouzočevalo zaporedoma finančne krize in bi vsled tega kupčija, katere duša je solidni kredit, neizmerno trpela. Uprav zato je treba v tem obziru mnogo popravkov, mnogo predragčeb dotičnih zakonov, da bi namreč banke dajale svojim upnikom več garancije.

Druga pomankljivost je tudi ta, da se v upravnji odbor takih bank volijo dostikrat ljudje, ki niso večji bankinji poslov, ali pa preobloženi z drugimi posli, da torej funkcionalajo le »de nomine«, pa se jako malo brigajo, ali pa ne umejo prave kontrole.

Pomisli je, da so v Avstriji še celo pametni juristi, kako slabu podkovani v narodnem gospodarstvu in v viših finančnih poslih, kaj pa še podjetniki, trgovci, ki so se le s pridnostjo v malem trgovskem krogu povzdignili do neke veljave in niso imeli nikoli prilike, ne časa, da bi se podkovali v finančnih vedab. Tretje zlo je v zvezi z drugim: vladni komisarji nadalno prav malo umejo bankine posle, tudi se od njih ne zahteva posebne natančne kontrole; v Avstriji je vsa ta kontrola le neka nevidetna, formalna, ki skoraj nikoli ne sega v bistvo.

To tudi ne bode nikoli mogoče, ako boda vlada imenovala le penzionirane uradnike vladnim komisarjem, a ne strokovnjakov, kakor to dela nemška vlada. Iz vsega tega je razvidno, da se nam je v Avstriji še prav mnogo učiti tudi glené bank in akcijskih društev in da čaka naših postavodavcev velika naloga, da namreč urede dotične zakone v zmislu večje garancije in solidnosti. Dal Bog, da zadnje skušnje ne ostanejo brezuspešne, in da se jih izkoristi predno mogoče, ker zavlačevanje v tako važnih prasanjih ne velja.

Tržno poročilo.

Kava — ker so došla ugodna poročila iz inostranskega, so tudi tukaj cene postale više in je tudi kupčja živahnejša. Rio se prodaja uže po f. 46 do f. 68.

Sladkor — nekoliko boljša kupčja po trdnejših cenah.

Sadje — neznotna kupčja.

Olje — še precej kupčje po vedno viših cenah.

Petrolje — stalno na f. 10-50.

Domači pridelki — zanemarjeni.

Kundija v obče mlahova, ker manjka pravega zaupanja.

Borzno poročilo.

Neugodna poročila o falimentih na Angleškem in na Neusškem so tudi naša borsa nekoliko vezemirila, kreditne akcije so zgubile na veljavni; ali oržavni papirji se vedno prav dobro drže in so iskani po viših kurzih.

Dunajska Borsa

dne 5. januvarja

Enotni drž. dolg v bankovcih	82	gld 25	kr
Enotni drž. dolg v srebru	82	30	
Zlata renta	104	60	
5% avt. renta	97	75	
Delnice narodne banke	859	—	
Kreditne delnice	293	50	
London 10 lir sterlin	123	50	
Napoleon	9	7750	
C. kr. cekini	5	80	
100 državnih mark	60	30	

»Ljubljanski Zvon.«

Št. I. prinaša te spise: 1. Gorazd: Mlajši vstajamo! Pesem. — 2. Dr. Fr. Detel: Veliki grof. Zgodovinski roman. — 3. J. Trdina: Bjake in poviši v Gorjancih. 22. Pod hruško. — 4. Jos. Starč: Pisma iz Zagreba. IX. — 5. J. Stritar: Pravo junastvo! Podoba iz kmetskega življenja. — 6. Ivan Šubic: Nekoliko črtic o kvrični. — 7. J. K. Pastir: vila. Balada. — 8. Fr. Wlesthaler: Slavni Slovenci. I. Dr. Jakob Zupan. — 9. Svojmir: Drobne pesni. I. 2. — 10. Janko Keranik: Agitator. Roman. — 11. Jos. Vesel: „Križanje Krista“. — 12. Književna poročila: S. R.: Werland de Graz. — 13. Ivan Franke: Umetniške starine na Gorenjskem. — 14. Petadsedetnica pesmi „Hej Slovani“. — 15. Slovenski glasnik. — 16. Janko Kalan: Sah. — „Ljublj. avstr. Zvon“. izhaja v mesečnih zvezkih, po 4 tiskovne pole velike osemke obsežnih ter stoji za pol leta 2 gld. 30 kr., za četr leta 1 gld. 15. kr.

Razglas. Pri srečkanju 125 lozov mestnega Ljubljanskega posojila, ki se je po načrtu vršilo v 2. dan januvarja 1885. leta so bile vzdignene št. 44.920 z dobitkom 25 000 gld. št. 23.710 z dobitkom 2.500 gld. št. 72.269 z dobitkom 500 gld. št. 4.847 z dobitkom 500 gld. in št. 119, 2/5, 549, 2679, 2746, 2912, 3124, 3411, 3728, 5024, 5286, 5881, 6736, 8423, 8892, 9226, 9233, 9842, 11793, 13114, 13302, 13916, 13981, 17442, 19517, 20182, 20214, 20381, 20415, 22027, 22574, 24669, 25549, 25911, 26624, 28976, 28088, 29128, 29882, 29926, 29967, 30789, 30983, 32343, 32371, 33081, 33304, 34203, 34993, 35060, 35192, 35923, 36029, 36111, 36977, 38006, 38463, 39793, 40388, 42524, 42673, 42715, 43004, 43448, 45130, 45695, 46134, 46491, 47171, 47512, 47968, 48143, 48654, 48657, 49126, 49271, 49274, 49548, 49990, 50150, 50785, 52483, 53948, 53999, 55389, 56079, 56174, 56512, 57534, 57570, 57815, 59459, 59561, 59836, 62004, 62016, 62030, 62794, 63631, 63659, 65237, 65671, 65680, 65915, 66050, 66438, 66725, 66770, 66798, 67068, 67259, 69026, 69135, 70147, 70413, 71682, 71760, 72064, 72206, 74297, 74864 vsaka z dobikom 30 gld.

Poslana.«)

Gospod Mirkovič, poprej okrajni gavar v Bazovici, zdaj na Občinah, me je na tak način razšalil, da sem primorana javnost nastopiti in svetu pokazati, kako omikan je človek, kateri je poslan v okolico, da zastopa polit. oblastnijo. Jaz sem podučevala dva meseca deklico g. Mirkoviča in ker mi ni plačal, pisala sem mu pred njegovim odsodom iz Bazovice prijazno pismo, prosé ga, da mi plača, kakor pogojeno. Namesto odgovora, poklici me k sebi, in ko pride tija, začneta me on in njegova soproga insultirati, češ da sem „šešolota“, neomikana „ščava“ itd. Jaz sem mirno odgovarjala, da me ni treba psovati, kar sem zapustila soko in ko sem bila uže na stopnicah, vrgla je soproga za meno 2 gld. kršč za meno, jaz pa se nisem več ozrla in pustila ona 2 gld. ležati. — Ako je tako ponanje vredno omikanca, to naj sodi svet.

Santina Saksida.

Bazovica, 6. januvarja 1885.

Prem dne 29. decembra. — (Voščilo za novo leto). Vsem tistim, kateri so v minolej polovici letosnjega leta za vsemi plotovi in po vseh kotih kamnenj natolečevanja, izmisliji in opravljanja ruvali in nabirali ter me z njim posipali, voščim s tem prav veselo, blaženo in srečno novo leto! Bog jih Živi!

Slavno uredništvo „Edinost“ pa prav udajno naprosim, da izvoli na tem mestu naranost in odkrito povedati, koliko in pa kakih dopisov je kedaj iz mojega peresa za svoj vrli list prejelo.” Matija Rant, učitelj.

* Za takove članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva.

Uredn. Uredn.

• Še nikoli nobenega.

Službo

občinskega tajnika razpisuje občinsko poglavstvo v Dekani. S 1. marcem 1885 nastopi službo izboran, ki bo (zraven italijanskega in nemškega tudi) popolnoma zmožen slovenskega jezika. Prosilci naj se oglase do 10. februarja t.i.

Dr. EMIL FABIANI
zdravnik-ranocelnik-porodoslovec
spoznajme in ordinira vsaki dan od 2.
do pol 4. ure poroludne. Nahaja se tudi
v lekarni ROVIS Corso 47
Via degli artisti Nro 8 II nadstropje.

Medjunarodna linija

Iz Trsta v Novi-Jork paravrost.

Veliki prvorazredni parniki te linije vozijo redno v Novi-Jork in v spremanju blago in popotnike po najnižjih cenah in z najboljšo postrežbo.

5-13

V NOVI-JORK. Odhod iz TRSTA.

Parnik »Germania«, 3400 ton, v 15. dan januarja

Popotniki naj se obrnejo na

J. TERKUILE,

generalnega pasažnega agenta.

Via dell' Arsenale 13, Teatro Comunale

v TRSTU.

Kajuta za potnike 200 gld. Vmesni krov 60 gld.

Zaradi vožnje blaga obrne naj se na

EMILIANO d' Ant. Poglayen,

generalnega agenta.

10-11

Rovis, Corso 47.

Zdravilni plašter

(cerot).

Ozdravi temeljito vasko rano, bodisi že tako zastarana in kronična in tudi take, ki so se uže spremenile v raka, ustavlja še tako močan glavobol, vse bolečine živev in revmatizma v zgloboh, čudečno pomaga v bolečinah materinjakih l. t. d. 50 letna skušnja z izvrstnim uspehom, kakor r. z. videnje po neštetičnih spridelih, katere se morejo pokazati vsakemu — dobiva se le v lekarini

10-11

Rovis, Corso 47.

PRODAJA LEDU

po osmdeset solov kvintal (100 kilograma) pri

Antonu Dejaku junior.

Zaloga Steinfeldskega piva, Via degli Artisti št. 7 in Pescheria nuova.

Največega zanimanja za perice je

LUG FENICE

kateri nadomestuje pri pranju perila **milo, sodo in pepel**, ter ne poškoduje ali že najmanje tkanih, katere se z njim perejo.

Občinstvo smo se bode lehko moglo pr-pričati o velikem koristi in majhnem trošku perila, uko se poslužuje tega luga, kajti prišedilo bode časa in denara.

Jedina zaloga v mirodilnici

C. GUARRINI

ulica S. Sebastiano št. 514.

Na drobno pa se prodaja ta lug v drugih **mirodilnicah in proda-jalnicah jestvin**, in povsod se dobi tudi navod, kako rabiti omenjeni lug.

VELIKA PARTIJA

ostankov suk